

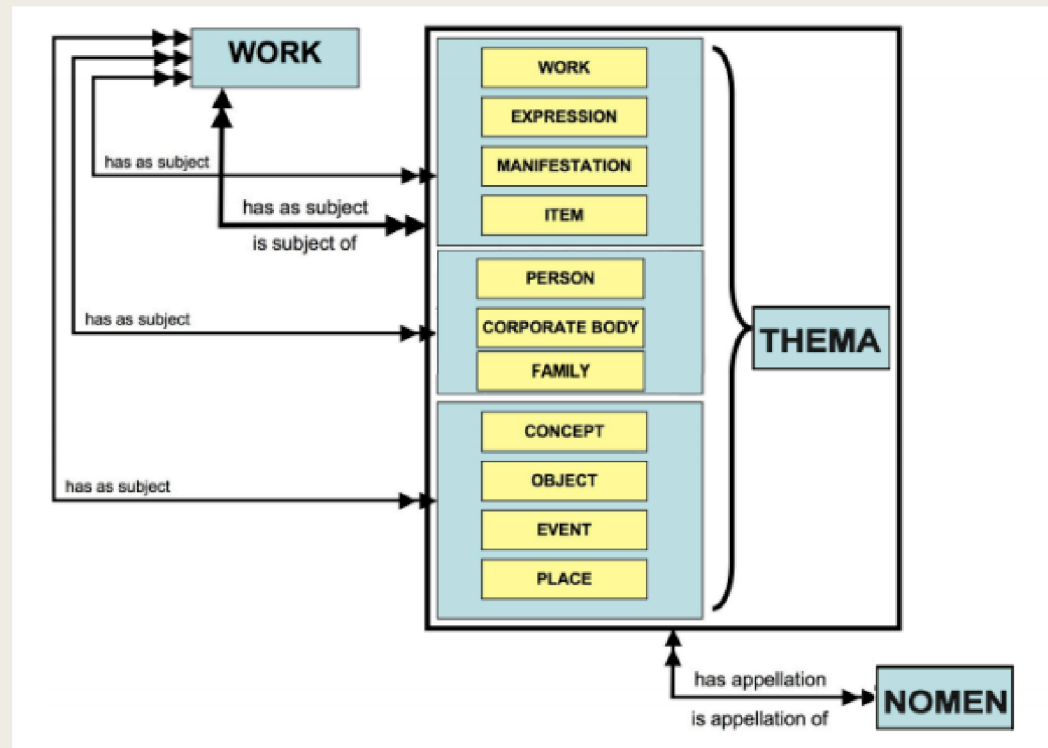
SÉMANTICKÉ ASPEKTY KATALOGIZACE IX.

1. 12. 2020

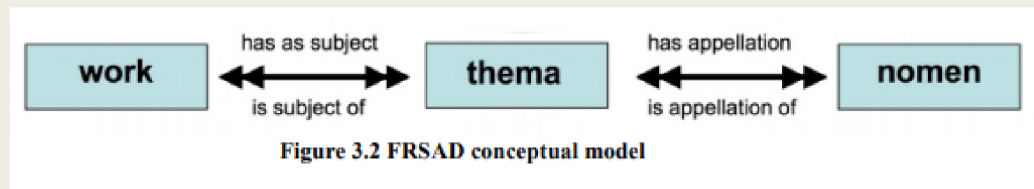
PhDr. Jiří Stodola, PhD.

Functional requirements for subject authority data

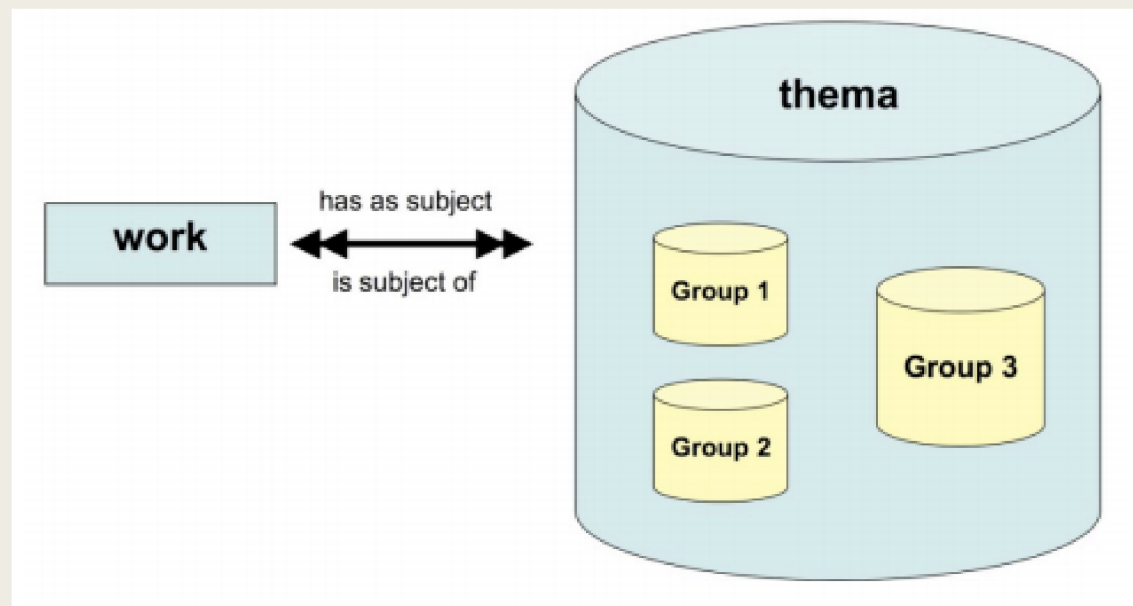
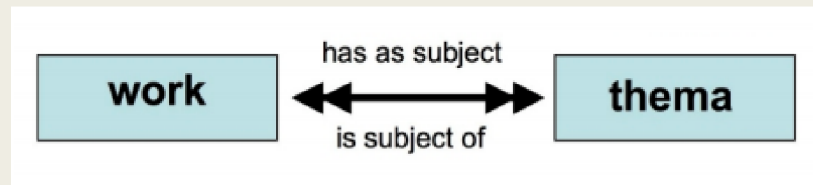
- Aboutness

FSAD model

Thema

Nomen

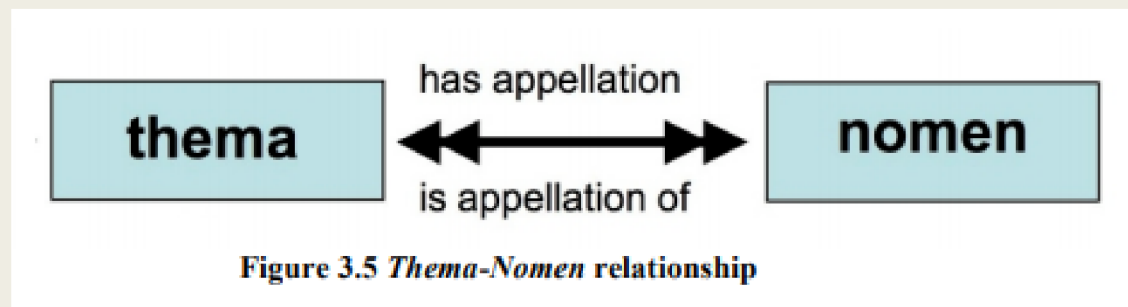

Figure 3.5 *Thema-Nomen* relationship

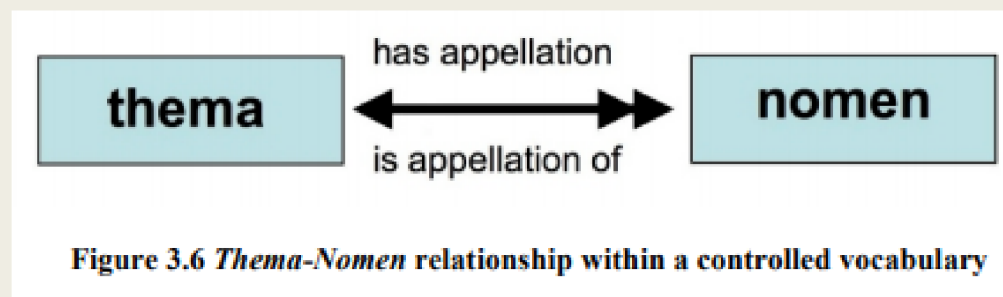

Figure 3.6 *Thema-Nomen* relationship within a controlled vocabulary

Atributy tématu

- Typ – zařazuje do oblastí, k
- Rozsah

Unified Medical Language System (UMLS) semantic types

■ Entities

– *Physical Object*

- Organism
- Anatomical Structure
- Manufactured Object
- Substance

Pokračování (UMLS)

- ***Conceptual Entity***
  - Idea or Concept
  - Finding
  - Organism Attribute
  - Intellectual Product
  - Language
  - Occupation or Discipline
  - Organization
  - Group Attribute
  - Group
- **Events**
  - *Activity*
  - *Phenomenon or Process*

Třída a instance

<u>Class</u>	<u>Instance</u>
Palaces	Buckingham Palace
Ships	The Lusitania
Battles	The Battle of Hastings

Atributy jména

- Typ (např. controlled access point)
- Schéma (systém, např. DDC)
- Referenční zdroj (odkud pochází)
- Reprezentace (způsob kódování – alfabetský, numerický, alfanumerický)
- Jazyk
- Písmo
- Konverze písma
- Forma jména
- Doba platnosti jména (kdy se užívalo)
- Publikum (pro jakou skupinu je forma jména určena)

Vztahy – téma – téma

- Hierarchický
  - *Generický (rod-druh, co platí pro rod, platí pro druh)*
  - *Vztah celek-část (pojem je částí jiného)*
  - *Instance*
  - *Polyhierarchický*
- Vztah asociace

Associative Relationships

Cause / Effect
Process / Agent
Action / Product of the action
Action / Patient or Target
Concept or Thing / Properties
Thing or Action / Counter-agent
Thing/ Its parts (if it does not qualify for the hierarchical whole-part relationship)
Raw material / Product
Action / Property
Field of study/ Objects or phenomena studied

Examples

accident / injury
velocity measurement / speedometer
weaving/cloth
teaching / student
steel alloy / corrosion resistance
pest / pesticide
car / engine

grapes / wine
communication/communication skills
forestry/forests

Vztah jméno – jméno

- Ekvivalence
- Vztah část-celek

Uživatelské úkoly

- **Find** one or more subjects and/or their appellations, that correspond(s) to the user's stated criteria, using attributes and relationships;
- **Identify** a subject and/or its appellation based on their attributes or relationships (i.e., to distinguish between two or more subjects or appellations with similar characteristics and to confirm that the appropriate subject or appellation has been found);
- **Select** a subject and/or its appellation appropriate to the user's needs (i.e., to choose or reject based on the user's requirements and needs);
- **Explore** relationships between subjects and/or their appellations (e.g., to explore relationships in order to understand the structure of a subject domain and its terminology).

User Tasks

FRBR	FRAD	FRSAD
Find	Find	Find
Identify	Identify	Identify
Select		Select
Obtain		Explore
	Contextualize	
	Justify	

Figure 6.2 Comparison of user tasks as defined in FRBR, FRAD, and FRSAD

THEMA

Attributes	Find	Identify	Select	Explore
Type of thema	☐	☐	☐	☐
Scope note		☐	☐	☐
Thema-to-Thema Relationships				
Hierarchical relationship	☐	☐	☐	☒
Associative relationship	☐		☐	☒

= strong importance   = moderate importance   Blank = not important

NOMEN

Attributes	Find	Identify	Select	Explore
Type of nomen	☐	☒	☒	☐
Scheme	☐	☒	☒	☐
Reference Source of nomen		☐		
Representation of nomen	☒	☒	☒	☐
Language of nomen	☒	☒	☒	☒
Script of nomen	☐	☒	☒	
Script conversion	☐	☐	☒	
Form of nomen	☒	☒	☒	☐
Time of validity of nomen	☐	☐	☒	☐
Audience	☐	☒	☒	
Status of nomen	☐	☐	☒	
Nomen-to-Nomen Relationships				
Equivalence relationship	☒	☒	☒	☒
Whole-part relationship	☒	☐	☒	☒

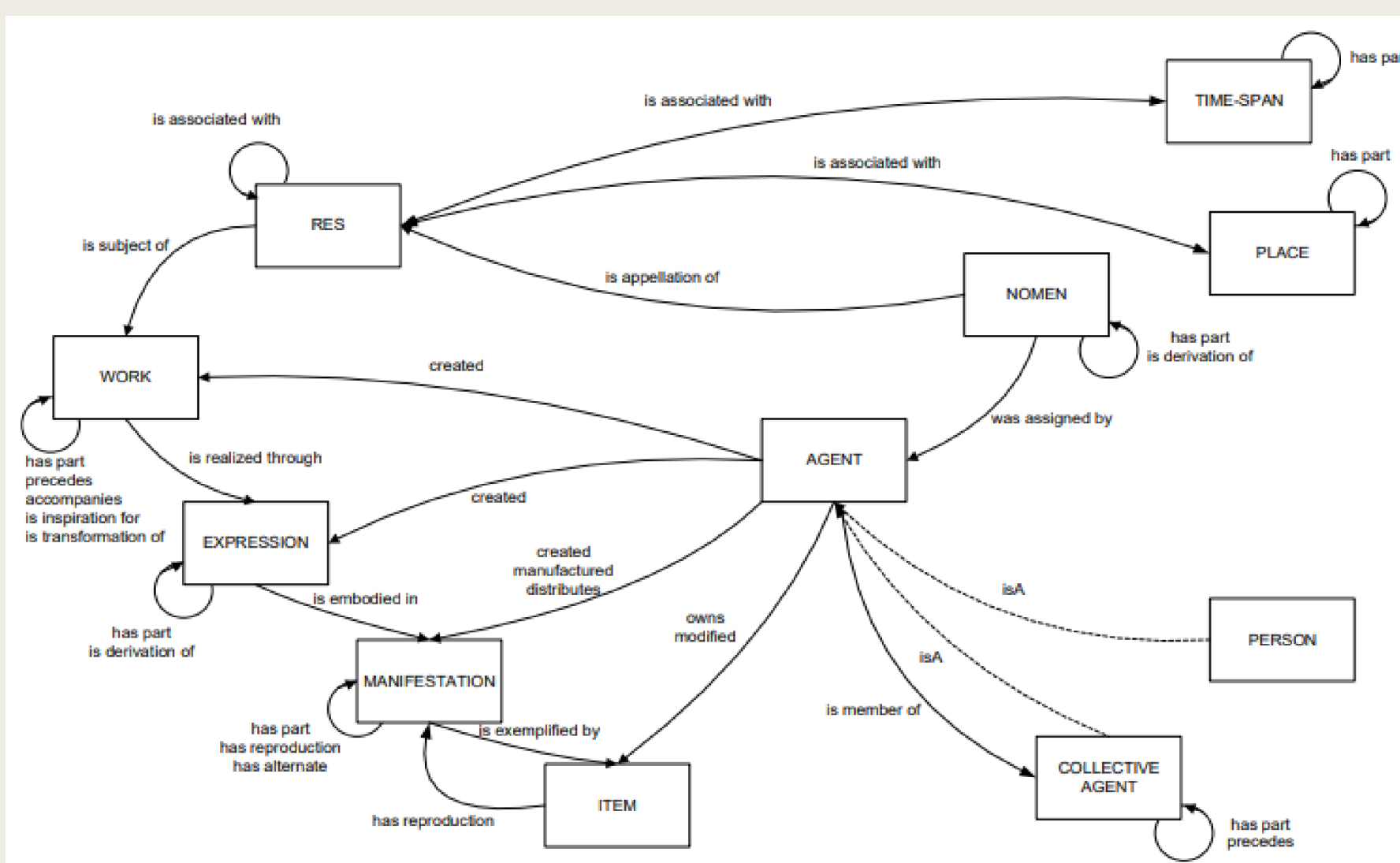
= strong importance   = moderate importance   Blank = not important

Table 6.2 Mapping for *Nomen*

LRM

- Propojuje FRBR, FRSAD

Záznam podle ISBD

Hlavní záhlaví

[Unifikovaný název]

Hlavní název = Souběžný název : další názvová informace. Číslo části/sekce díla,
Název části díla / první údaj o odpovědnosti ; další údaje o odpovědnosti. --
Označení vydání. -- První místo vydání : první nakladatel, datum vydání. – Rozsah :
další fyzické údaje. -- (Hlavní název edice / údaj o odpovědnosti v edici, ISSN edice
; číslování v rámci edice. Název subedice ; číslování v rámci subedice). --
Poznámky.-- Standardní číslo

Vedlejší záhlaví

MDT

Bibliografický záznam

Se skládá z

- Popisných údajů
- Selekčních údajů
- Obsahové charakteristik

Bibliografický popis

1. Oblast údajů o názvu a odpovědnosti
2. Oblast údajů o vydání
3. Oblast specifických údajů
4. Oblast nakladatelských údajů
5. Oblast údajů fyzického popisu
6. Oblast údajů o edici
7. Oblast údajů poznámky
8. Oblast údajů o standardním (nebo alternativním) čísle a dostupnosti

Zásady bibliografického popisu

- Obecně by měl být vytvořen samostatný bibliografický popis pro každé provedení.
- Pro bibliografický popis je typické, že by měl být založen na jednotce reprezentující provedení a může zahrnovat atributy náležející prezentovanému dílu a vyjádření.
- Popisné údaje bibliografického záznamu mají odpovídat schválenému mezinárodnímu standardu.
- Popis může mít několik úrovní úplnosti v souladu s účelem katalogu či typem bibliografického souboru. Uživatel by měl být o úrovni úplnosti informován.

Selekční údaje

- Slouží k vyhledávání
- **Jmenné selekční** údaje dělíme na
  - Personální záhlaví (obsahuje jméno osoby)
  - Korporativní záhlaví (obsahuje jméno korporace)
  - Názvové záhlaví (obsahuje názvy entit 1 typu)
- **Věcné selekční údaje** dělíme na
  - systematické
  - předmětové

Zásady pro selekční údaje

- Selekční údaje pro vyhledávání bibliografických a autoritních záznamů musí být formulovány v souladu s obecnými principy (viz 2. Záměr). Může se jednat o údaje řízené nebo neřízené.
- Řízené selekční údaje by se měly vytvářet pro autorizované a variantní formy jmen pro entity jako jsou jména osoby, rodiny, korporace, názvu díla, vyjádření, provedení, jednotky, koncepty, objekty, události a místa. Řízené selekční údaje poskytují konzistenci potřebnou při uspořádání bibliografických záznamů pro soubory zdrojů.
- Pro potřeby řízení autorizovaných forem jmen, variantních forem jmen a identifikátorů, používaných jako selekční údaje, by se měly vytvářet autoritní záznamy.
- Mezi neřízené selekčních údaje patří např. bibliografické údaje pro jména, názvy (např. hlavní název uváděný tak, jak byl nalezen na provedení), kódy, klíčová slova atd., která nejsou řízena autoritními záznamy.

Osahová charakteristika

- anotace
- referát

Katalogizační záznam

- Bibliografický záznam + lokační a exemplářové údaje = **katalogizační záznam**.

- Lokační údaje
  - *SIGLA*
  - *Signatura*

- Exemplářové údaje
  - Přírůstkové číslo
  - Označení svazku nebo ročníku
  - Zvláštnosti pojící se s danou jednotkou

Služební údaje

Funkce katalogu

- najít bibliografické zdroje ve sbírce jako výsledek vyhledávání prostřednictvím atributů nebo vztahů mezi zdroji;
- identifikovat bibliografický zdroj nebo jeho agenta (tj. potvrdit, že určitá entita popsaná v záznamu odpovídá hledané entitě, nebo odlišit dvě a více entit s podobnými charakteristikami);
- vybrat bibliografický zdroj, který odpovídá potřebám uživatele (tj. vybrat zdroj, který splňuje požadavky uživatele s ohledem na médium, obsah, nosič atd. nebo vyloučit zdroje, které těmto požadavkům neodpovídají);
- získat přístup k popsané jednotce (tj. poskytnout informaci, která umožní uživateli získat jednotku k vypůjčení nebo elektronickému zpřístupnění prostřednictvím on-line propojení se vzdáleným zdrojem); nebo získat autoritní či bibliografické údaje nebo přístup k nim;
- navigovat uživatele v rámci katalogu i mimo něj (tj. prostřednictvím logického uspořádání bibliografických a autoritních údajů a jasnou prezentací způsobu, jak se v katalogu pohybovat, včetně prezentace vztahu mezi díly, vyjádřeními, provedeními, jednotkami, osobami, rodinami, korporacemi, koncepty, objekty, událostmi a místy).